

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

**זמנה של מגילת אסתר : בין בית המלך לבית המקדש
לפורים (על פי שיעור של הרב יונתן גרוסמן)**

1. מלכי השושלת האחמנית:

עֲצָתָם כָּל יָמֵי כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס וְעַד מְלָכּוֹת דְרִיוֹשׁ מֶלֶךְ
פָּרַס. וּבְמְלָכּוֹת אַחֲשֵׁרוֹשׁ בְּתַחֲלַת מְלָכוֹתוֹ כָּתְבוּ שְׁטָנָה עַל
יִשְׁבֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם. וּבִיָּמֵי אֲרֶתְחֶשְׁתָּא כָּתְבוּ...”
4. מגילה דף י"ב ע"א:
”שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי: מפני מה
נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה, אמר
להם אמרו אתם, אמרו לו: מפני שנהנו מסעודתו של אותו
רשע.”
5. עזרא ד' ו':
”וּבְמְלָכּוֹת אַחֲשֵׁרוֹשׁ בְּתַחֲלַת מְלָכוֹתוֹ כָּתְבוּ שְׁטָנָה
עַל יִשְׁבֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם”
6. מגילה דף י"ב ע"א:
”בהראותו את עושר כבוד מלכותו - אמר רבי יוסי בר
חנינא, מלמד שלבש בגדי כהונה. כתיב הכא 'יקר תפארת
גדולתו', וכתוב התם 'לכבוד ולתפארת'.”
7. מגילה דף י"ב ע"ב:
”והקרוב אליו כרשנא שתר אדמתא תרשיש' - אמר רבי
לוי כל פסוק זה על שום קרבנות נאמר. 'כרשנא' - אמרו
מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם כלום
הקריבו לפניך כרים בני שנה כדרך שהקריבו ישראל
לפניך. שתר - כלום הקריבו לפניך שתי תורין. אדמתא -
כלום בנו לפניך מזבח אדמה. תרשיש - כלום שימשו
לפניך בבגדי כהונה דכתיב בהו תרשיש ושהם וישפה.
מרס - כלום מירסו בדם לפניך. מרסנא - כלום מירסו
במנחות לפניך. ממוכן - כלום הכינו שלחן לפניך”
8. מגילה דף י"ג ע"ב:
”ועשרת אלפים ככר כסף - אמר ריש לקיש גלוי וידוע
לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים
על ישראל לפיכך הקדים שקליהן לשקליו. והיינו דתנן:
באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים”
9. מגילה דף ט"ו ע"ב:
”ויאמר לה המלך לאסתר המלכה מה בקשתך עד חצי
המלכות ותעש' - חצי המלכות' ולא כל המלכות, ולא
דבר שחוצץ למלכות, ומאי ניהו בנין בית המקדש”

1	559-529	כורש	538 : הצהרת כורש 537 : ייסוד בהמ"ק השני.
2	529-522	כנבוזי	
3	522-486	דריוש הראשון	520 : חידוש בניית בהמ"ק השני 515 : חנוכת בהמ"ק השני.
4	486-465	חשיארש (כסרכס)	
5	465-425	ארתחשסתא הראשון	458 : עליית עזרא 435 : כהונתו הראשונה של נחמיה פחת יהודה.
6	425-404	דריוש השני	
7	404-359	ארתחשסתא השני	
8	359-338	ארתחשסתא השלישי	
9	338-336	ארסס	
10	336-331	דריוש השלישי	

2. אסתר י', א:

”וַיִּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אַחֲרָשׁ מִס עַל הָאָרֶץ וְאֵי הַיָּם”

3. עזרא ד', ד-ז:

”וַיְהִי עִם הָאָרֶץ מְרַפִּים יְדֵי עַם יְהוּדָה וּמַבְלָהִים [קרי:
וּמַבְהָלִים] אוֹתָם לְבָנוֹת. וְסִכְרִים עָלֵיהֶם יוֹעֲצִים לְהַפֵּר

19. משנה מגילה פ"ב מ"ג:
 "ומהיכן קורא אדם את המגילה ויוצא בה ידי חובתו? רבי מאיר אומר כולה, רבי יהודה אומר מאיש יהודי, רבי יוסי אומר מאחר הדברים האלה"
 20. גמרא מגילה י"ט ע"א:
 "תניא רבי שמעון בן יוחאי אומר מבלילה ההוא"
 21. מגילה י"ג ע"ב:
 "אחר הדברים האלה - אמר רבא אחר שברא הקדוש ברוך הוא רפואה למכה, דאמר ריש לקיש אין הקדוש ברוך הוא מכה את ישראל אלא אם כן בורא להם רפואה תחילה"
 22. אסתר א' ה:
 "ובמלואת הימים האלה עשה המלך לכל העם הנמצאים בשושן הבירה למגדול ועד קטן משתה שבעת ימים"

10. דניאל ח', ב:
 "ואראה בחזון ויהי בראתי ואני בשושן הבירה אשר בעילם המדינה"
 11. דה"א כ"ט, יט:
 "ולשלמה בני תן לבב שלם לשמור מצותיך עדותיך וחקיך ולעשות הכל ולבנות הבירה אשר הכינותי"
 12. הרב י' זולדן, "שושן הבירה וירושלים הבירה":
 "זוהי גם נקודת המאבק: מהי בירת העולם, ירושלים או שושן? בירושלים נבנה בית מקדש ע"י שלמה המלך, ששימש מקום תפילה "גם אל הנכרי אשר לא מעמד ישראל הוא, ובא מארץ רחוקה למען שמך... והתפלל אל הבית הזה" (מל"א ח', מא-מב). אך בית זה שהיה מרכז העולם וארמונו של מלך העולם, חרב; "כי ארמון נוטש" (ישעיהו ל"ב, יד), "ובלע כל ארמנותיה" (איכה ב', ה)... אם ירושלים והארמון-המקדש שבה, שימש מקום מלכותו של ה', כעת מקום המלוכה הוא אצל אחשורוש, מלך בשר ודם, המולך בשושן הבירה."
 13. אסתר רבה, פ"א א', ה':
 "שבע ועשרים ומאה' - ר' אלעזר בשם ר' חנינא והלא מאתים וחמשים ושתים אפרכיות הן בעולם, ודוד שלט בכולן... שלמה שלט בכולן... אחאב שלט בכולן... נבוכדנצר שלט בכולן... כורש שלט בכולן... דריוש שלט בכולן... אחשורוש שלט בחציין! למה בחציין? ר' הונא בשם ר' אחא ורבנן: ר' הונא בשם ר' אחא: אמר לו הקב"ה אתה חלקת את מלכותי שאמרת 'הוא האלהים אשר בירושלם' חייך שאני חולק מלכותך. ורבנן אמרי: אמר לו הקדוש ב"ה אתה חלקת בנין ביתי שאמרת 'רומיה אמין שתין פתיה אמין שתין' חייך שאני חולק מלכותך".
 14. עזרא א', ג:
 "ויבן את בית ה' אלהי ישראל הוא האלהים אשר בירושלם"
 15. אסתר א' ו:
 "חור כרפס ותכלת אחוה בחבלי בוץ וארגמן"
 16. אסתר רבה פ"א ג', י"א:
 "כטוב לב המלך ביין: א"ר יצחק עובדי כוכבים אין להם טובה דכתיב 'וטוב לא יהיה לרשע וגו'', איתבון והכתיב 'כטוב לב המלך ביין'? אמר לו 'בטוב לב המלך' אין כתיב כאן, אלא 'כטוב לב המלך', טובה ואינה טובה, אבל טובתן של ישראל טובה שלמה שנאמר 'וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב על כל הטובה וגו'"
 17. אסתר ג' ז:
 "בחדש הראשון הוא חדש ניסן בשנת שתיים עשרה למלך אחשורוש הפיל פור הוא הגורל לפני המן"
 18. אסתר ח' ט:
 "ויקראו ספרי המלך בעת ההיא בחדש השלישי הוא חדש סיון בשלושה ועשרים בו"